

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**AntiLutherus Judoci Clichtouei Neoportuensis. Doctoris
Theologi, Academiae Parrhisie[n]sis**

Clicthove, Josse

[Köln], 1525

VD16 C 4189

No[n] e[ss]e etia[m] improba[n]da, publica rei literariae gymnasia, neq[ue]
in disciplinar[um] professione magisteria, co[n]tra Lutheri placitu[m]. XXIX

urn:nbn:de:hbz:466:1-36183

admonuisse eum fertur, quod suum corpus suorumque sociorum exuias terræ uisceribus etuendas, honestioreque loculo reponendas curaret. Quod & de plerisque alijs sanctis, proptum fuerit ex ipso: historijs comonstrare: eos inquam, uiuentibus ad suorum corporum eleuationem faciendam citra fictionem & dolum apparuisse. Si igitur ipsi æternæ beatitudinis participes: hoibus apparuerunt hanc adhuc agētibus uitam, ad uenerationem sacrorum suorum corporum, religarum & cinerum repositionem: quod incredibile fuerit aut improbabile, & animas defunctorum apparere uiuis interdum ad implorandam eorum operam, suffragium & adiutorium, pro sua liberatione ab igne expiatorio quo detinentur: Sicut enim illi, quod sibi honorificum est & comodes, ea apparitione expostulasse noscunt: ita & hi, quod sibi utile est & accomodum atque in dei cedens honorem, huiusmodi apparitione permittitur à deo exposcunt. Neque ulla queat assignari ualida ratio: cur horum potius quam illorum apparitionem fieri posse hoibus, abnegemus. Non recte igitur Lutherus in uniuersum omnes hasce danant mortuorum apparitiones: quod est huius capitis propositum.

¶ Non esse etiam improbanda, publica rei literariæ gymnasia: neque in disciplinarum professione magisteria, contra Lutheri placitum. Cap. XXIX.

LXpeditis omnibus quæ ad decem dictorum Lutheri I. in primo libri huius capite adductorum ex libro eiusdem de abroganda missa priuata, responsionem, conuulsionemque pertinent: antequam huius nauigationis uela complicemus, extremamque libro huic imponamur manum: congruum duximus & utile, unum, adhuc eius dictum (quod supra annotatum non est: quoniam ecclesiastici gradus sortem & officium missæ, è directo non concernit) in eodem de abroganda missa libro contentum in presentia confutare, quod non solum falsum sit & erroneum: uerumetiam Christianæ reipublicæ admodum perniciosum, apostolicæque sedi iniuriū, & antiquæ consuetudinis apprimè laudabilis eneruatiuum. utpote illud ipsum: quo publica literarum studia & celebres damnat academias (ad quas undiquaque confluunt, capeffendæ disciplinæ gratia, studiosi) tanquam malorum omnium sentinam, morum que corruptelam. Verum hoc ipsum etiam à suo didicit Viclefo: improborum suorum dogmatum magistro & duce, qui inter quinquaginta & quadraginta articulos in sacrosancta

Viclefus

I 3 synodo

LIBER SECVNDVS

synodo Constantiensi condēnatos: hūc habent uice simū nonum, Vniuersitates, studia, collegia, graduatiōes & magisteria in eis dē, sunt uana gētilitate introducta: & tm̄ profunt ecclīe, sicut diabolus. Quinimmo uterq; eorū, à patre mēdaci & inimico ueritatis fatana, ad id astruendū uident̄ inducti: cui inuisa sunt bonae literae gymnasia & publica studia. qđ per ea cōfuten̄ hāereses perniciose & impię doctrinę quas per hāreticos suos ministros & satellites studet in agro dñi & ecclīa sancta disseminare. Vnde in primo libro Regū ca. decimotertio: dicit historia sacra. Porro faber ferrarius nō inueniebat in omni terra Israhel. Cauert̄ em̄ Philistini: ne forte facerēt Hebræi gladiū aut lanceā. Quē locū exponēs glossa ordinaria, ait. Diabolus quoq; per paganos, per hāreticos, & per falsos Christianos, studet prohibere ne sint doctores in ecclīa: qui spūalia arma faciant & nobis ad pugnandū tribuant. Pagani em̄ prohibuerūt: ne Christiani liberalib⁹ imbuerent̄ artibus. Hāretici quoq; persuaserūt principibus: ut catholici ecclīe defensores in exiliū pellerent̄, ut desolatā plebē facilius seducerēt. Nūc quoq; antiquus hostis ab instantia eruditiōis praelatos auertit: ut & ipsos & subditos facilius decipere possit. Hęc ibi. Et reuera tā Viclesus q̄ Lutherus, improbantes academias & publica literarū studia: more Philistæorū prohibēt, ne Hebræi id est catholici transeuntes per hęc peregrinatiōis nostrę uia, ad futurā quā ingrūt ciuitatē: fabricēt sibi gladiū uerbi dei & lanceā sanę rectę doctrinę, qua se defendere possint cōtra improbos eorū insultus. In quo quidē factō & Iulianū imitant̄ apostatā, impiū ac sacrilegū idolorū cultorē: ne glorient̄ se primos esse huiusce rei pestiferę inuentores. De quo, historia ecclesiastica libro decimo, capite tricesimo secūdo refert: qđ inter cæteras callidæ suę persecutiōis (quā moliebat in Christianos) technas: & hęc unā excogitauit atq; proposuit decipulā, quod studia authorū gētiliū Christianos adire prohibēs: ludos literarū illis solis qui deos deasq; uenerabātur, patere decreuit. Ecce q̄ egregiū habēt & insignē signifex: sub cuius militent uexillo, & cuius horrida castra se quant. Cæterū rōnibus nūc agendum est in Lutherū, & ostendendū mulifariā, qđ cōmendandæ sunt mirū in modū diatribę literarię: in quibus omnia disciplinātū genera traduntur. ¶ Et primum quidem, quoniā in canticis amatoris

II.
i. Regū 13.

Quid signāt
Philistę: pro
hibentes He
breis armacō
ponere.

Iulianus
Cæsar.

III.

amatoris: uox sponsi est ad amicos sponsæ. Capite nobis uulpes par-
 uulas: quæ demolunt uineas. Quæ locū exponens glossa interline-
 aris: inquit. Vox Christi aduersus hæreses. Debellate & deprehē-
 dite schismaticos & hæreticos: qui callidi sunt, & se humiles fin-
 gunt. Et glossa ordinaria eodē loco. Vulpes in foueis abduntur, &
 cum apparuerint: nunq̄ directis itineribus currūt. sic hæretici. Ex-
 quibus uerbis planū est, per uulpes eo in loco intelligi uersutos hæ-
 reticos: quos capere debemus & cōprehēdere in astutia eorū, ne
 amplius demoliant uineam ecclæ. At quomodo capi poterūt uul-
 peculæ illæ astutæ: nisi habeantur retia & casses doctrinæ, potissi-
 mum sacræ & catholicæ, quibus itretiant & illaqueētur. Et hu-
 iusmodi doctrina quonam pacto cōparabit, nisi in gymnasiis publi-
 cis studijsq; literarijs acquirat: ubi præceptores habent, palā illam
 profitentes. Probandæ sunt igit ipsæ scholæ & academiæ gymna-
 sticæ: in quibus agunt quārūuis disciplinæ exercitia, q̄ admodū
 conducāt ad extirpanda praua dogmata. ¶ Præterea. Ad ecclesi-
 astici corporis integritatē et cōsummationē: constituti sunt à Chri-
 sto inter cæteros eius gradus & ordines, etiā doctores, qui ueritatē
 palā edoceant & populū recte inuoluāt. quæ admodū testat beatus
 Paulus: in prima ad Corinthios epistola, dicens. Et quosdam quidē
 posuit deus in ecclesia: primū apostolos, secundo prophetas, tertio
 doctores, deinde uirtutes. Et ad Ephesios scribens: idem affirmat
 his uerbis. Et ipse (Christus scilicet: de quo, præcedēs sermo) de-
 dit quosdā quidē apostolos, quosdā autē prophetas: alios autem pa-
 stores & doctores ad consummationem sanctorū, in opus ministe-
 ri, in ædificationē corporis Christi. Huiusmodi autē professiōis
 & officij uiros fuisse etiā in primitiua ecclesia: ostendit illud dictum
 in actibus apostolorum. Erant autem in ecclesia quæ erat Antio-
 chiæ, propheta & doctores: in quib⁹ Barnabas, & Simon qui uo-
 cabatur Niger. Hanc autē docendi autoritatem & præclari mu-
 neris denominationem, non debet sibi quisq; pro suo arbitratu uē
 dicare: sed ab alio habente potestatē accipere eam, ubi idoneus illi
 officio & dignitati fuerit compertus. Necessaria sunt igitur gy-
 mnasia literaria: in quibus post transactum alicuius doctrinalis pro-
 fessionis studium, factō periculo de sufficiente literatura: pro-
 moueantur studiosi bonarum disciplinarum ad apicem gradus
 doctoralis,

Canti. 1.

III.

1. Corin. 12

Eph. 4

Actu 13.

V. doctoralis, & magisterij insignia pariter & nomē accipiāt. ¶ Rursum, Perspectum id habetur & exploratū: in quauis arte subministrante corpori necessaria, ut factoria, sutoria, & tonsoria: non quēlibet pro suo arbitrio sibi uendicare posse nomen artificis in eo opificio, neq; eam artem pro nutu in publica officina posse exercere, sed primū oportet studiosum alicuius artis: eam sub magistro illius perito didicisse sedulo. Et ubi eam callet is discipul⁹ exacte: tum ostenso aliquo opere artis illius quod molitus est, corā peritis & designatis ad examē ipsius: promoueri eūdē cōuenit ad magisteriū artis huiusmodi, donariq; facultate ad exercēdam illam in posterum in propatulo. Quod cum obseruetur accurate in quauis arte serui: ut ædificatoria, statuaria, & cerdonica, nūquid liberales artes usque adeo sordebūt & prostituuntur: ut unusquisq; nomē magisterij in eis sibi assumere possit pro suo nutu, sine p̄cedēte legitimo studio & examīne diligētī: sit ne ea nomē clatura & professionis honore dignus? Nequaq; certe ita factū opus est: sed in cuiuscūq; disciplinæ facultate, discipulum prius agere oportet eum, qui ad magisterij culmē uult demū euehi. Deinde ab ijs qui auctoritatē sortiti sunt cōferendi gradū magisterij: promoueri ad illius dignitatem & publicā professionē. Qui autē hæc fient, sine gymnasijs & scholis publicis: in quibus agatur & bonarū artium studiū, & eo cōsummato suscipiatur laurea coronāq; magisterij? Est igitur admodum rationalis institutio academiārū (quas uniuersitates uocāt) & magno opere cōmēdāda: ob uberrimū fructū inde enascentē. ¶ Insuper, uoce prophetica dñs sciētīæ defectū in populo reprehēdit, & graui punitione mulctādum cōminatur: cū ait per Esaiam. Propterea ductus est populus meus in captiuitatē: quia nō habuit scientiam. Non habuit inquā: id est noluit habere, ut exponit ibidem glossa. Et per Osee prophetā, Cōticituit populus meus: eo quod nō habuerit scientiam, quia tu sciētīā repulisti: repellā te, ne sacerdotio fungaris mihi. Et in prouerbij dicit Sapiens. Vbi nō est scientia animæ: non est bonum. Ex opposito igitur, ipsius scientiæ cōparatio p̄ indefessum studium: laudabilis est & utilis. Quod etiam in libro sapientiæ testatur Salomon dicēs. Multitudo sapientū: sanitas est orbis terrarum. Beatus etiam Hieronymus: ad Rusticum monachū scribēs, ait inter cætera. Ama scientiam scripturarum: & uitia carnis

VI.

Esai. 5.

Osee. 4.

Prouer. 19.

Sapi. 6.

Hieronymus

nis non amabis. Rursum ad eundem. Multo tempore discer quæ postmodū doceas. Idē quoq; ad Paulinum. Sancta rusticitas, solū sibi prodest, & quātū ædificat ex uitæ merito ecclesiā Christi: tātū nocet, si cōtradicientibus nō resistat. Vbi manifeste sanctorū scientia, p̄fertur simplicium sanctitati. Omitto consulto innumera alia scripturæ & sanctorū patrum testimonia: in hāc unānīter cōueniētia sententiam, q̄ p̄clarum bonum sit scientia: & summo pe re expetēdum. At quomodo uēdicabitur illa & asciscetur à studio, flagrantēq; bonarum literarum desiderio: nisi ope & p̄sidio p̄ceptorū, qui illā cupidis doctrinæ tradāt: Vbi autē illorū p̄ceptorum habebitur copia, simul cum facultate progrediēdi in studio artis alicuius doctrinalis usq; ad magisteriū & gradū doctoralē, qui cōferat auctoritatem profitendi artem illā publice: nisi in academijs & studijs literarijs: Est igitur illorū approbanda cōstitutio: ut necessaria pariter & utilis reipublicæ Christianæ. ¶ Demū nō recēs aut nouitia putari debet publicarū scholarū institutio, in quibus literatorū sit uitorū cōuentus & corona, sed uetusta supra modū: & ex antiquitate magnā sibi uendicans auctoritatē, ut q̄ apud omnes fere gentes, nationes & populos locum habuerit. Enim uero in libro Iosue sacra narrat historia: q̄ Caleph cōscendēs de Hebron, quā acceperat in partem suæ sortis: uenit ad habitatores Dabir, quæ prius uocabatur Cariathsepher, id ē ciuitas literarū. Idēq; rursum cōmemoratur in principio libri Iudicū: his uerbis. Atq; inde profectus Iudas abiit ad habitatores Dabir: cuius nomen uetus erat Cariathsepher, id est ciuitas literarū. Dicta autem est urbs illa quondam, ciuitas literarum: quoniā in ea olim apud Chananzos floruit doctrinalium (quas liberales uocant) artium studium publicū, & ad eā fiebat ad literas capeffendas undiq; discēdi studiosorū cōcurfus. Quēadmodū & apud Memphin Aegypti, erant sacerdotes, artium omnium professores: ad quos audiēdos, insignes doctrina uiri ē Græcia profecti fuisse leguntur. Sic & apud Babylonios Chaldaei: omniū disciplinarū p̄sertim Astronomiæ habebant peritissimi. Apud Persas autē Magi, sapientiæ studio intenti: aliorū erāt publici p̄ceptores. Indi uero: suos habuere Gymnosophistas. Græci itidem: Philosophos, aliorum in Atheniensi academia magistrōs obtinuerunt. Galli quoq; suos habuerunt Druydas ad q̄s

K (ut

VII.

Iosue. 15

Iudicū. 1

Mēphitici sacerdotes

Chaldaei Magi.

Gymnosophista Philosophi Druyda.

LIBER SECVNDVS

(ut Cæsar in cōmentarijs de bello Gallico: libro sexto cōmēorat) cōfluere solita erat iuuentus: perdiscēdi cupida. Demū apud Christianos in diatribis literarijs habentur magistri & doctores: qui alijs in quouis genere disciplinæ tradāt præcepta ac documēta artis ex petita. Quodq; his maius est: ab ipsa sede apostolica, multis priuile gijs dotata sunt huiusmodi gymnasia, & à regibus atq; principib; in quorum ditione sunt instituta: non paucis libertatibus & immu nitatibus donata.

¶ Gymnasioꝝ per alias adhuc rationes approbatio: & ratio nū Lutheri illa improbantū dissolutio. Cap. XXX.

Ed & hoc in loco nō erit incōgruū, nō nullas insup afferre rationes: ad academiā cōmendationē am pliorem facientes. nec nō ea uerborū iacula retūde re: quæ Lutherus cōtra illas arcu hostili intorquet & euibrat. ¶ Certe si quis animo secū expēdat quā

ta utilitas enascatur ex publicis gymnasijs literarijs, & quātus tam morum q̄ doctrinæ fructus: facile sibi persuadebit, plurimum cō mendādādam esse illorū institutionē & frequentationē. Quis enim certo numero cōsequi queat aut uerbo complecti: quot ex illis uiri castigatissimis formati moribus, uirtuteq; præstantissimi prodie re: qui postea totius reipublicæ cum ciuilib; tum ecclesiasticæ gu bernacula feliciter gesserunt. Quot item uiri doctrina excellentissi mi, & in omni genere disciplinæ exercitatissimi: ex scholis illis pces sere: qui uelut clara cæli luminaria: totum deinde mundū, suarum literarum eximio splendore illustrarunt. Et ut alios pene innume ros taceamus: nōne beatus Augustinus clarissimū ecclesiæ iubar, se à Tagastensi municipio in Africa (unde ortus erat) admodū tenui: ad Madaurensem urbem satis uicinam, capeffendarū literarū gratia, ac mox Carthaginē, distantiorē quidem sed celebriorem urbem, missum esse à parētibus suis magna cū eorū impensa ac omniū admiratione: attestatur circa principiū secundi libri suarū cō fessionum; Hæc autem ad celebres illas academias Augustini profectio, bonarūq; literarū in adolescentia perceptio: subministravit, haud dubie nō paruā opem & adminiculū exuberantissimæ illi do ctrinæ sacræ, quā postea affluenter more torrentis uberrimi effu dit. At uero Lutherus uitio dandos censeret ipsius Augustini pa rentes

Augustinus.